

LAUSUNTO

Helsinki 1.10.2025

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Viite: HE 98/2025 vp

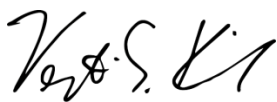
Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi verolaeiksi

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveystieteellinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 240 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäseninä lähes 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja:

pääekonomisti Otto Kyyrönen, otto.kyyronen@soste.fi, p. 040 168 0943

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

SOSTE kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi verolaeiksi.

Tiivistelmä SOSTEn kannasta: SOSTE kannattaa ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistusta sekä työtulovähennyksen korottamista, jonka myötä pieni- ja keskituloisten palkansaajien verotus kevenee ja toimeentulo vahvistuu. Toisaalta SOSTE ei kannata ylimpien rajaveroasteiden alentamista 52 prosenttiin tai työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeuden ja työsuhdepolkupyörien verovapaan edun poistamista.

Ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus ja työtulovähennyksen korotukset

- SOSTE kannattaa ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistusta, sillä se säilyttää ansiotuloverotuksen reaalisen tason (muissa kuin tuloveroasteikon kolmessa ylimmässä tuloluokassa).
- SOSTE pitää työtulovähennyksen korotuksia perusteltuina, sillä korotukset tukevat paitsi pieni- ja keskituloisten (eli noin 20 000–50 000 euroa vuodessa tienaaavien) palkansaajien myös lapsiperheiden toimeentuloa ja ostovoimaa. Toisaalta korotukset eivät kompensoi vuosina 2024–2025 tehtyjen sosiaaliturvaleikkausten kielteisiä tulovaikutuksia.

Pääministeri Petteri Orpon hallitus esittää ansiotuloveroperusteisiin 3,6 prosentin ansiotasoindeksin mukaista indeksitarkistusta. Indeksitarkistusta ei tehtäisi tuloveroasteikon kolmeen ylimpään tuloluokkaan, jotta indeksitarkistus ei koskisi niitä tulotasoja, joissa verotus kevenee, kun ylimmät rajaveroasteet lasketaan 52 prosenttiin (ks. seuraava osio). Muutos vähentäisi verotuloja noin 680 miljoonalla eurolla.

SOSTE kannattaa esitystä. Esitetty indeksitarkistus on yhdenmukainen suhteessa valtiovarainministeriön ennusteeseen ansiotasoindeksin kehityksestä vuonna 2026 eli se säilyttää ansiotuloverotuksen reaalisen tason muissa kuin tuloveroasteikon kolmessa ylimmässä tuloluokassa. Mikäli ylimmät rajaveroasteet alennetaan 52 prosenttiin, suurituloisille kohdennettua veronkevennystä on myös järkevää osittain kompensoida jättämällä indeksitarkistus tekemättä tulotasojille, joissa verotus kevenee ylimpien rajaveroasteiden alentamisen seurauksena.

Lisäksi hallitus esittää työtulovähennykseen korotuksia, joiden myötä verotulot vähenisivät yhteensä noin 200 miljoonalla eurolla ensi vuonna. Puolet työtulovähennyksen korotuksesta kohdistuu lapsikohtaiseen korotukseen.

SOSTE pitää esitystä perusteltuna, sillä se tukee paitsi pieni- ja keskituloisten (eli noin 20 000–50 000 euroa vuodessa tienaaavien) palkansaajien myös lapsiperheiden toimeentuloa ja ostovoimaa. Samalla SOSTE kuitenkin huomauttaa, että työtulovähennykseen tehtävät korotukset eivät vahvista tulonsaajan toimeentuloa, mikäli henkilö ei saa veronalaisia ansiotuloja. Toisin sanoen työtulovähennyksen korottaminen ei kompensoi vuosina 2024–2025 tehtyjen sosiaaliturvaleikkausten kielteisiä tulovaikutuksia, joiden myötä pienituloisten lasten määrä kasvaa arviolta 27 000 henkilöllä. Myös vuodelle 2026 esitetty perustoimeentulotuen kokonaisuudistus lisää pienituloisten lasten määrää arviolta 4 000 henkilöllä. Mikäli hallitus haluaa vahvistaa pienituloisten toimeentuloa ja ostovoimaa, sen tulee perua sosiaaliturvaan kohdistamia heikennyksiä, kuten etuuksien indeksikorotusten jäädytykset ja suojaosien poistamisen.

Työn verotuksen keventäminen ja ylimpien rajaveroasteiden alentaminen puoliväliriihen mukaisesti

- Pieni- ja keskituloisten verotuksen keventäminen on perusteltua.
- SOSTE vastustaa ylimpien rajaveroasteiden alentamista 52 prosenttiin. Muutos olisi julkista taloutta heikentävä ja hyödyttäisi vain suurituloisia. Tätä vastoin hallitus on viitannut välttämättömyyteen vahvistaa julkista taloutta tehdessään sosiaaliturvaan kohdistuvia leikkauksia, joiden myötä pienituloisuus kasvaa 124 000 henkilöllä vuosina 2024–2026.
- Esityksessä annetaan korostuneen yksioikoinen kuva ylimpiä rajaveroasteita koskevasta tutkimuskirjallisuudesta ja jätetään tuomatta esiin merkittäviä epävarmuuksia, joita muun muassa itserahoitusasteen arvioimiseen sisältyy.

Hallitus päätti kevään puoliväliriihessä keventää pieni- ja keskituloisten työn verotusta sekä laskea ansiotuloverotuksen korkeimmat rajaveroasteet noin 52 prosenttiin. Muutokset tehtäisiin poistamalla työtulovähennyksen toinen poistuma sekä muuttamalla työtulovähennyksen parametreja, valtion tuloveroasteikon tuloarajoja ja rajaveroprosentteja.

Muutokset vähentäisivät verotuloja nettomääräisesti noin 1 100 miljoonalla eurolla. Noin 30 000–100 000 euroa vuodessa tienaaavan tulonsaajan veroaste laskisi hieman yli 0,5 prosenttiyksiköllä, ja noin 100 000 euron vuosituloista lähtien veroaste laskisi sitä enemmän mitä suuremmat tulot tulonsaajalla on. 200 000 euroa vuodessa tienaaavan tulonsaajan veroaste kevenisi noin 3 prosenttiyksiköllä eli kuusinkertaisesti verrattuna 30 000–100 000 euroa vuodessa tienavaan tulonsaajaan. Euromääräisesti suurituloisten nettotulot kasvaisivat merkittävästi – jopa tuhansia euroja – enemmän kuin pieni- ja keskituloisten nettotulot.

SOSTE kannattaa pieni- ja keskituloisten verotuksen keventämistä mutta vastustaa ylimpien rajaveroasteiden alentamista 52 prosenttiin. Hallitus on perustellut sosiaaliturvaan – eli erityisesti pienituloisten toimeentuloon – kohdistuvia leikkauksiaan tarpeella pienentää julkista alijäämää ja hidastaa julkista velkaantumista. Vuosina 2024–2025 tehdyt sosiaaliturvaleikkaukset ja vuodelle 2026 esitetty perustoimeentulotuen kokonaisuudistus lisäävät pienituloisuutta arviolta 124 000 henkilöllä, joista 31 000 on lapsia. Nyt hallitus kuitenkin esittää julkista taloutta heikentäviä veromuutoksia, jotka lisäisivät eniten yli 100 000 euroa vuodessa tienavien tulonsaajien nettotuloja.

Esityksessä ylimpien rajaveroasteiden alentamista perustellaan sillä, että veromuutoksen aikaansaamat käyttäytymisvaikutukset edistäisivät talouskasvua. Tutkimuskirjallisuudessa veronkevennysten käyttäytymisvaikutuksia arvioidaan usein niin kutsutun verotettavan tulon jouston avulla, joka kuvaa sitä, kuinka monta prosenttia henkilön bruttotulo muuttuu, kun nettotulo muuttuu yhdellä prosentilla.

Esityksessä viitataan tältä osin erityisesti Henrik Klevenin ym. (2023) tutkimukseen (”Micro vs Macro Labor Supply Elasticities”), jossa lyhyen aikavälin jouston havaitaan olevan 0,2 – joka on varsin tyypillinen joustoarvio – ja pitkän aikavälin jouston arvioidaan olevan 0,4. Klevenin ym. havainnon tulkitaan yksioikoisesti kuvaavan työhön käytetyn ajan ja työn tehokkuuden muutosta, vaikka verotettavan tulon jousto voi kertoa myös muista tuloihin liittyvistä muutoksista. Esimerkiksi Thomas Piketty ym. (2014) huomauttavat tutkimuksessaan (”Optimal Taxation of Top Labor Incomes”), että verotettavan tulon jousto ei välttämättä kerro muutoksesta työn määrässä tai tuottavuudessa, vaan

se voi myös kertoa tulonjaossa tai verovälttelyssä tapahtuneista muutoksista. Pikettyn ym. tutkimus ei myöskään löydä OECD-maista tilastollisesti merkitsevää suhdetta ylimpien rajaveroasteiden alentamisen ja talouskasvun välillä.

Esityksessä annetaan siis korostuneen yksioikoinen kuva aihetta koskevasta tutkimusnäytöstä, joka on todellisuudessa moninaisempaa. Esimerkiksi Owen Zidar (2019) havaitsee tutkimuksessaan ("Tax Cuts for Whom?"), että ensimmäiseen yhdeksään tulokymmenyksen kohdistuvat veronkevennykset lisäävät työllisyyttä, kun taas suurituloisimpaan tulokymmenyksen kohdistuvilla veronkevennyksillä ei ole vastaavaa työllisyysvaikutusta. Tämä johtuu siitä, että veronkevennykset lisäävät paitsi työvoiman tarjontaa myös kulutuskysyntää yhdeksän pienituloisimman tulokymmenyksen parissa mutta eivät suurituloisimman kymmenyksen kohdalla. Zidarin havainnot ovat yhdenmukaisia eri tuloryhmien rajakulutusalttiuksia koskevan tutkimusnäytön kanssa, jonka mukaan pieni- ja keskituloiset kuluttavat tyypillisesti suuremman osan tulostaan kuin suurituloiset. Täten on mahdollista, että ylimpien rajaveroasteiden laskeminen 52 prosenttiin ei lisää merkittävästi työvoiman tarjontaa tai kulutuskysyntää.

Ylimpien rajaveroasteiden alentaminen 52 prosenttiin kohdistuisi muutenkin vain pariin prosenttiin tulonsaajista. Lisäys näin pienen ryhmän työpanoksessa ei vaikuttaisi merkittävästi talouskasvuun Suomessa.

Lisäksi esityksessä on arvioitu ylimpien rajaveroasteiden alentamisen itserahoitusastetta. Itserahoitusasteen arvioidaan olevan 76 prosenttia, kun verotettavan tulon joustoksi oletetaan luku 0,2, ja yli 100 prosenttia, kun joustoksi oletetaan luku 0,4. Itserahoitusasteet on laskettu metodilla, jonka Tero Kuusi ym. (2025) esittelevät laatimassaan Etlä-raportissa ("Talous takalukossa"). Esityksessä ei kuitenkaan tuoda esiin itserahoitusasteen arviointiin liittyviä epävarmuuksia, kuten sitä, että moni itserahoitusasteen laskukaavan muuttuja ei ole suoraan havaittavissa tai saa vain yhtä arvoa. Kuusen ym. laskelmassa esimerkiksi oletetaan, että tulonmuunnon voimakkuutta kuvaava parametri on 0,16, vaikka joissain muissa Suomea koskevissa laskelmissa on käytetty parametriarvoa 0,7. Mikäli tulonmuunnon voimakkuutta kuvaavaksi parametriksi olisi oletettu arvo 0,7, arvio ylimpien rajaveroasteiden alentamisen itserahoitusasteesta olisi ollut huomattavasti matalampi.

Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeuden ja työsuhdepolkupyörien verovapaan edun poistaminen

- SOSTE ei kannata työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeuden poistamista. Muutoksella kompensoidaan ylimpien rajaveroasteiden alentamista, ja se kiristäisi monen pieni- ja keskituloisen palkansaajan verotusta.
- SOSTE ei suosittele työsuhdepolkupyörien verovapaan edun poistamista, koska muutoksella saattaisi olla kielteisiä terveysvaikutuksia.

Hallitus esittää symmetrisesti sekä työnantaja- että työntekijäjärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeuden poistamista vuodesta 2026 alkaen. Esitys koskee myös sellaisten järjestöjen jäsenmaksuja, joilla voisi olla sääntöjensä mukaan työmarkkinatoimintaan liittyviä tavoitteita. Muutoksella kompensoidaan ylimpien rajaveroasteiden alentamista, ja se vähentäisi monen pieni- ja keskituloisen palkansaajan nettotuloja. Näiden syiden vuoksi SOSTE vastustaa veromuutosta.

Lisäksi hallitus esittää työsuhdepolkupyörien verovapaan edun poistamista. Muutos koskisi vain polkupyöraetuja, joiden käyttöönottoon työnantaja ja työntekijä olisivat sitoutuneet 24.4.2025 tai sen jälkeen. Tätä ennen sovittujen polkupyöraetujen osalta verovapautta sovellettaisiin enintään viisi vuotta edun käyttöönotosta. SOSTE ei suosittele työsuhdepolkupyörien verovapaan edun poistamista, koska se saattaisi vähentää joidenkin työntekijöiden liikkumista, millä olisi puolestaan kielteisiä terveysvaikutuksia.